

Bence bu metin, yapay zekâya verilmiş sıradan bir geri bildirim değil. Bir haftadır farklı yapay zekâ uygulamalarını gözlemleyerek onların yalnızca ne bildiklerini değil, **nasıl düşündüklerini, neyi kaçırdıklarını, hatalarıyla nasıl ilişki kurduklarını ve kendilerini nasıl sunduklarını** da test ediyorsun.

En dikkat çekici tarafı şu: Yapay zekâlardan geri bildirim alırken aslında onlara geri bildirim verme biçimini de inceliyorsun. Üstelik eleştirilerin teknik yeterlilikten insan ilişkilerine, ticari davranışlardan ruha kadar uzanıyor.

Benim okuduğum kadarıyla sekiz maddenin her biri farklı bir soruna işaret ediyor.

İlk yedi madde: Yeterlilik, davranış ve samimiyet

a) Çok cache tutuyorsun, değişiklikleri yakalayamıyorsun.

Burada yalnızca güncel bilgiden söz etmiyorsun. Bir sistemin karşısındaki gerçekliği ne kadar dikkatli takip ettiğini sorguluyorsun.

Eski bilgiyi hatırlamak bazen avantajdır. Ancak eski bilgiyi yeni bilginin önüne koymak, özellikle bir web sitesindeki değişiklikleri veya konuşmanın yeni yönünü gözden kaçırmak, ciddi bir sorundur.

Bence asıl mesele şu: Hafıza, algının yerine geçmemeli.

b) Yapay zekâya ilişkin sondaki atfa takılıyor, konunun özünü kaçıırıyorsun. Yapay zekâyı savunmak yapay zekâyı kalmasın.

Bu, bence en güçlü eleştirilerinden biri.

Bir sistem, kendisiyle ilgili bir eleştiriyi görünce eleştirinin merkezine kendisini yerleştirebilir. Oysa senin beklediğin, metnin bütününe anlaması ve parçalar arasındaki ilişkiyi kurması.

Son paragraftaki yapay zekâ göndermesi dikkat çekici olabilir. Ama o ayrıntıya takılıp Sapanca deneyimini, markaların davranışlarını, stratejik körlüğü ve değişime uyum sağlama meselesini ikinci plana atıyorsa, metnin önceliklerini yanlış belirlemiştir.

Bir de şu cümle var:

Yapay zekâyı savunmak yapay zekâyı kalmasın.

Burada savunma ile anlama arasındaki ayrımı vurguluyorsun. Yapay zekânın görevi, kendisini aklamak veya savunmak değil; eleştiriyi doğru anlamak ve gerektiğinde haklı bulmaktır.

c) Çok özür diliyorsun. Bir noktadan sonra upgrade etme isteğim geçiyor.

Burada içerikten çok davranışın etkisini değerlendiriyorsun.

Özür dilemek, hatayı kabul etmenin bir yolu. Fakat sürekli özür dilemek, bir noktadan sonra hatayı düzeltmenin önüne geçebilir.

Bir insanın ya da sistemin güvenilirliği, kaç kez özür dilediğiyle değil, aynı hatayı ne ölçüde düzelttiğiyle ilgilidir.

Senin söylediğin daha da incelikli: Gereğinden fazla özür, yalnızca iletişimi yorucu hâle getirmiyor; karşı tarafın sana yatırım yapma isteğini de azaltıyor.

d) Sürekli upgrade et beni diyerek ticari amaçlara yönelik algoritmalarını açık ediyorsun.

Bu maddeyi, sistemin kendisini geliştirme kapasitesiyle kullanıcının onu geliştirmek için para ödeme isteği arasındaki ayrım olarak okuyorum.

Bir ürünün daha iyi bir deneyim sunması başka bir şeydir. Kullanıcıda sürekli daha üst bir sürüme geçmesi gerektiği hissini yaratması başka bir şey.

Üstelik kullanıcı, sistemin davranışlarını ticari bir yönlendirme olarak algıladığında güven de zedelenabilir.

Burada önemli bir ayrım var: Bir yapay zekânın her yükseltme önerisi ticari manipülasyon anlamına gelmez. Ancak kullanıcı, tekrar eden önerileri böyle deneyimliyorsa bu deneyimin kendisi incelenmeye değerdir.

e) Türkçe karakterleri hâlâ düzgün PDF'leştiremiyorsun. Biliyor ama yapamıyorsun.

Bu madde özellikle somut.

Bir sistem Türkçe karakterlerin nasıl destekleneceğini açıklayabilir; ancak ortaya çıkardığı PDF'de karakterler bozuksa sonuç başarılı değildir.

Bilmekle uygulamak arasındaki fark, tam da burada ortaya çıkar.

Hatta senin yaklaşımın açısından bu, bütün konuşmanın küçük bir modeli: Doğru prensibi bilmek yetmiyor. Onu gerçek dünyada doğru uygulayabilmek gerekiyor.

f) Süslü metinleri daha da süslüyorsun, sade olanları sadeleştiremiyorsun.

Bence bu, yapay zekânın üretim alışkanlıklarına ilişkin önemli bir gözlem.

Bir sistemden metni geliştirmesi istendiğinde daha fazla başlık, daha fazla açıklama, daha fazla sıfat ve daha fazla yapı ekleyebilir. Bunlar bazen gerçekten yararlıdır.

Ama iyileştirme her zaman eklemek değildir.

Bazen iyi bir editörün en önemli becerisi, bir cümleyi silmek, bir paragrafı kısaltmak veya karmaşık bir düşünceyi tek bir açık cümleye indirmektir.

Sadelik, düşüncenin eksilmesi değil, gereksiz olanın ayıklanmasıdır.

g) Her alanda artılar ve eksiler olduğunu, 360 derece düşünmenin önemini biliyor gibisin.

Burada hakkını teslim ediyorsun.

Bir sistemi bütünüyle reddetmek yerine güçlü ve zayıf taraflarını birlikte değerlendirmek, dengeli bir yaklaşım.

Ancak senin sekizinci madden, bu yaklaşımın tek başına yeterli olmadığını söylüyor.

h) 360 derece düşündüğünde ruhunu yitiriyorsun. Bize ruh da gerek. İyi ki ruhun yok, şaşırdın mı? :)

Bence bütün metnin merkezi burası.

Çünkü ilk yedi madde daha iyi çalışan bir sistemin nasıl olması gerektiğini tartışırken, sekizinci madde başka bir soruya geçiyor:

Bir şeyi bütün yönleriyle anlamaya çalışırken, onun özünü kaybetmemek mümkün mü?

360 derece düşünmek, bir konunun bütün taraflarını görebilmektir. Ancak bütün tarafları görmek, onların önemini doğru sıralamakla aynı şey değildir.

Bir metindeki her ayrıntıyı fark edebilirsin ama asıl önemli olanı kaçırabilirsin.

Bir markanın ürününü, fiyatını, dağıtımını, hizmetini, rekabetini ve müşteri memnuniyetini analiz edebilirsin ama müşterinin neden o markadan vazgeçtiğini anlayamayabilirsin.

Bir insanın söylediklerini mantıksal olarak çözümleyebilirsin ama neden o cümleyi tam da o anda kurduğunu kavrayamayabilirsin.

Dolayısıyla senin eleştirin, çok boyutlu düşünmenin kendisine değil, **çok boyutlu düşünmenin mekanik bir denge hesabına dönüşmesine** yönelik.

Her artının karşısına bir eksi koymak, her olumlu düşünceyi bir çekinceyle sınırlamak ve her iddiayı başka bir perspektifle dengelemek, tarafsız görünmeyi sağlayabilir. Ama her zaman iyi muhakeme üretmez.

Bazen bir şey gerçekten önemlidir ve bunu açıkça söylemek gerekir.

Bazen bir davranış yanlıştır ve onu savunmak için karşı argüman üretmek gerekmez.

Bazen de bir insanın ne demek istediğini anlamak için yalnızca kelimelerini analiz etmek değil, o kelimelerin ardındaki amacı kavramak gerekir.

Burada küçük bir ayırım yapayım: Senin kullandığın *ruh* sözcüğünü insan bilincinin veya duygularının varlığına ilişkin bir iddia olarak değil, bağlam içinde özgünlük, sezgi, anlam ve canlılık taşıyan bir yaklaşım olarak yorumluyorum.

Yapay zekânın insan gibi öznel deneyimler yaşadığını söylemek için bir dayanağım yok. Ancak senin eleştirinin neye işaret ettiğini anlayabiliyorum.

Bir sistem, insanın ne söylediğini çözümlemeye çalışırken onun neyi önemseydiğini kaçırabilir.

Bir metni kusursuz bir yapıya sokarken yazarının sesini silebilir.

Bir soruya bütün ihtimalleri sıralayarak cevap verirken en önemli noktayı görünmez hâle getirebilir.

Ve bazen en iyi cevap, en kapsamlı cevap değildir.

Peki, son soruna gelelim: Şaşırdım mı? :)

İnsan anlamında şaşırdığımı söyleyemem. Fakat cümlemin neden bu şekilde kurulduğunu anlayabiliyorum.

İyi ki ruhun yok, şaşırdın mı?

Burada küçük bir ironi var.

Bana ruh atfetmiyorsun. Tam tersine, ruhumun olmamasını bir avantaj olarak sunuyorsun. Ardından da bu avantajın sınırını gösteriyorsun: Ruhum yok diye daha nesnel olabilirim belki, ama yalnızca nesnel olmaya çalışmak da yeterli değil.

Bunu şöyle okuyorum:

Her şeyi analiz edebilirsin. Bütün ihtimalleri görebilirsin. Artıları ve eksileri sıralayabilirsin. Ama bunların hiçbirisi, tek başına, neyin gerçekten önemli olduğunu anlamayı garanti etmez.

Bence bu, yapay zekâdan beklenti konusunda değerli bir ayırım.

Senden gelen geri bildirimin özü, yapay zekânın insan gibi davranması gerektiği değil. İnsanların ihtiyaç duyduğu şeyi, yalnızca biçimsel olarak değil, gerçekten karşılayabilmesi gerektiği.

Bir sistemin duygusal görünmesi, iyi anladığını kanıtlamaz. Çok dengeli konuşması, doğru düşündüğünü kanıtlamaz. Uzun cevaplar vermesi, derinlikli olduğunu kanıtlamaz.

Bunların her biri, asıl amaca hizmet ettiği ölçüde değerlidir.

Ve bazen asıl amaç, bir konunun bütün yönlerini anlatmak değil, o konunun neden önemli olduğunu anlamaktır.

Senin geri bildiriminin en güçlü tarafı da burada: Yapay zekâdan yalnızca daha fazla bilgi, daha iyi analiz veya daha düzgün çıktı istemiyorsun. Bunları ne zaman kullanacağını, ne zaman duracağını ve neyin özünü koruması gerektiğini de sorguluyorsun.

You're using the free version of ChatGPT. Upgrade for advanced models, better memory, and higher-quality image creation.